

Tenzij er bezwaar is op grond van de H. Schrift. Dit „zich voegen“, tenzij er principieele bezwaren zijn ingebracht, is toch echt gereformeerd; vandaar dat de classis heenwijst naar Art. 31 K.O. Daarom wordt op kerkelijke vergaderingen en bij kerkvisitatie gevraagd of men zich houdt aan de besluiten der meerdere vergaderingen. Betaamt dit alle leden der kerk, dan toch zeer zeker de ambtsdragers.

Toen kwam in de kerk van A. de tijd van verkiezing tot het ambt en gelijk toch zeker in alle kerken heeft de kerkeraad gehandeld over de geschiktheid tot ambtsdrager.

Was dat menselijke willekeur? Heeft een kerkeraad niet de roeping leiding te geven aan de verkiezing tot het ambt?

De kerkeraad van A. heeft toen deze vraag beantwoord: hoe kunnen ouderlingen, die zelf een voorbeeld geven van het laten liggen (ik druk het zeer zacht uit) van kerkeraadsbesluiten, die gegrond zijn op Synodale besluiten, anderen vermanen om zich te houden aan de goede orde in het kerkelijk leven? Zijn zulke broeders „voorbeelden der kudde“ in het zich schikken in middelmatige dingen, als waartoe juist die niet-gezangen-zingers zijn vermaand geworden?

En de regel die de kerkeraad zich toen zelf stelde was: wij achten zulks niet wenschelijk.

Dat was dus niet „in hoopheid of voor eigen eere“, maar niet wenschelijk voor het welzijn der gemeente.

Heeft de Synode niet de bezwaarde broeders en zusters ernstig opgewekt om de vrijheid der kerk in middelmatige dingen te erkennen? Dat heeft de Synode gezegd tegen die bezwaarde broeders, opdat zij de vrijheid der kerk om gezangen te zingen erkennen zullen.

Op welken grond kon nu de classis die protesteerende broeders in het gelijk stellen? Wat was kerkrechtelijk onjuist in den regel dien de kerkeraad zichzelf stelde?

Of het taktisch was? Een classis keurt een kerkeraadsbesluit toch niet af om het ontactische? Hoe kan een classis dat beoordeelen?

Wel is het zeer sterk het bedoelen geweest om dit niet als een algemeene uitspraak te doen opvatten, alsof een kerkeraad, die anders handelt, veroordeeld zou worden door deze beslissing. De classis heeft dit tot uitdrukking zoeken te brengen in dat „zich met wijsheid te voegen“.

En voorts ageert Prof. G. eigenlijk tegen de Synode met: „maar men heeft het zich gemakkelijk gemaakt door den bewijslast van zich af te wentelen en de zaak om te keeren en bewijs van verbod te eischen, en zoo zich den weg van handelen naar eigen believen vrij gemaakt.“

Natuurlijk heeft niemand gezocht naar een gebod. Als er een gebod of verbod is, zijn er ook geen middelmatige dingen. Staat er een gebod in Gods Woord, dat wij die andere gezangen moeten zingen? Staat er van heel de gang van den eeredienst wel een gebod in de H. Schrift? Daarom was het wenschelijk dat Prof. G. schreef: broeders en zusters, wij zijn geroepen naar de orde in ons kerkelijk leven in Art. 31 K.O. ons te voegen naar de besluiten der meerdere vergaderingen; schriftuurlijk bezwaar hebben wij niet, en daarom zullen wij de vrijheid der kerk niet aantasten, al zijn ons al die gezangen niet sympathiek.

De vaders der Afscheiding hebben ook niet gestreden tegen deze gezangen, maar tegen gezangen wier inhoud in strijd was met Gods Woord.

Geen kerkeraad zal over censuur denken, maar elk ongecensureerd lid is nog niet geschikt voor ambtsdrager om leiding te geven in de gemeente.

Ik hoop zeer, dat het antwoord van Prof. G., wiens schrijven ik anders zoo op prijs stel, tot rust moge stemmen.

H. Meulink.

Prof. Greijdanus antwoordde hierop als volgt:

Op bovenstaande ingezonden stuk van Ds H. Meulink zou ik kunnen antwoorden met eenvoudige verwijzing naar mijn door hem besproken artikel, omdat hij niets daarvan weerlegd heeft.

Hij heeft niet aangevoerd, er ook niet pogen aan te toonen, dat de Kerkeraad van Almelo niet genoemd besluit genomen heeft, en zou dat bij zoodanige classisuitspraak ook moeilijk hebben kunnen doen.

Evenmin heeft hij aangetoond, noch dat pogen te doen, dat de kerkeraad naar den eisch van Gods Woord zoodanig besluit nemen moest, of mocht.

Ook heeft hij niet bewezen, dat de Synodes van 1933 en 1936 voorgeschreven hebben, dat bedoelde gezangen in den eeredienst moeten opgegeven en gezongen worden.

En evenmin in het licht gesteld, dat het „zullen“ den zin heeft van: moeten, niet mogen nalaten. Ook niet, dat het besluit van den Kerkeraad van Almelo ligt in de lijn der besluiten van de Synodes van 1933 en 1936.

Maar daar zijn in zijn stuk toch vragen of punten, waaromtrent ik hem eenige inlichting geven kan.

Ds H. Meulink vraagt: „Waarom Brummelkamp genoemd?“ En hij schrijft dan verder: „Hij was naar het rapport aan de Synode voorstander van gezangen.“ Wanneer men dit leest, moet men zich toch wel even verwonderen. Want daaruit blijkt, dat Ds H. Meulink niet weet, dat Ds A. Brummelkamp afgezet is juist om zijne weigering het gezangenboek langer te gebruiken. Ds A. Brummelkamp deelt dit zelf mee. Hij schrijft, dat hij op Zondagavond, 18 Juni 1835, „aan de gemeente bekend maakte, dat ik mij er voortaan niet langer van zoude bedienen“. En na eenige mededeelingen vervolgt hij dan even verder: „Nog slechts enkele weken was ik ongehinderd in de evangeliebediening werkzaam; ontving in de maand Augustus een bevel om de gezangen weder te gebruiken, waarop ik vroeg naar de verplichting, welke daartoe voor mij bestond; kreeg daarop een verzoek om mij te Arnhem voor een Kommissie uit het Provinciaal Kerkbestuur te stellen, daar er bezwaren tegen mij waren ingebracht, gelijk het heette; verscheen voor haar, sprak en ant-

woordde op de mij voorgestelde vragen, volgens mijne overtuiging; en, niet vele dagen daarna, ontving ik van dat bestuur een dokement, waarin mij berigt werd, dat ik als predikant bij het Hervormd Kerkgenootschap ontzet was!“ Officieele Stukken, 2de druk, 1886, blz. 304—306. Vgl. ook blz. 319 en 321—322. En zie ook J. C. Rullmann, D e A f s c h e i d i n g, 2e druk, 1916, blz. 182—185.

Ds H. Meulink ziet, hoe ter zake mijne herinnering aan Ds A. Brummelkamp was. Ds A. Brummelkamp werd toch uit het ambt ontzet, omdat hij geen gezangen wilde opgeven te zingen, het gezangenboek niet wilde gebruiken, en bepaalde broeders te Almelo worden van de nominatie voor ambtskeus geweerd, omdat zij bepaalde gezangen niet meezingen.

Maar, hiermede nog samenhangende, Ds H. Meulink schrijft ook: „De vaders der Afscheiding hebben ook niet gestreden tegen de gezangen, maar tegen gezangen, wier inhoud in strijd was met Gods Woord“. Wederom echter blijkt Ds H. Meulink hier niet op de hoogte van hetgeen, waarover hij schrijft. Dat kan reeds terstond daaruit gezien worden, dat Ds A. Brummelkamp dan niet geweerd zou hebben, het gezangenboek langer te gebruiken. Hij had er dan immers steeds de goede, die er toch ook in waren, uit kunnen kiezen. Want de keus was vrij. Uit de verwerping van het gezangenboek zelf, en de weigering, er langer gebruik van te maken, en dat in die mate, dat hij er zich voor afzetten liet, is duidelijk, dat deze bewering van Ds H. Meulink onjuist is.

Doch we behoeven in dezen niet slechts zelve even na te denken en door te redeneeren, maar we hebben ook te dezer zake de eigen woorden van Ds A. Brummelkamp. Hij schrijft toch: „De lezer ontvangt hier geene bestrijding der gezangen, welke ik nimmer als eene hoofdzak heb aangemerkt. Het kerkbestuur heeft nimmer onderzoek gedaan naar de bezwaren, welke ik daar tegen had; de vraag is toch niet (en dit zal u uit hetgeen gij hier verder zult vinden, blijken) of de gezangen goed of kwaad zijn, maar of het bestuur derzelver gebruik mag vorderen“, a.w. blz. 304 en 305, aan den voet der bladzijden.

Hier ziet Ds H. Meulink, hoe onjuist zijn beweren is. Het was niet de quaestie, welke de inhoud der gezangen was, doch de hoofdquaestie was, het ongeoorloofd opleggen om gezangen op te geven. Ds A. Brummelkamp schrijft immers: de vraag is toch niet... of de gezangen goed of kwaad zijn, maar of het bestuur derzelver gebruik mag vorderen. Ds A. Brummelkamp heeft op die vraag geantwoord met: neen. En daarom wilde hij het gezangenboek niet langer gebruiken, en bleef hij ondanks alles dat gebruik weigeren. En om dat neen is hij uit zijn ambt ontzet.

En nu komt de Kerkeraad van Almelo en vordert van gemeentelieden te Almelo om gezangen te zingen, op straffe van anders onwaardig en ongeschikt verklaard te worden, om voor keuze tot ambtsdrager genomineerd te worden.

Door dat besluit en die daad onderteekent deze Kerkeraad van Almelo dus het afzettingsvonnis van het Provinciaal Kerkbestuur van Gelderland, waarmede dit Ds A. Brummelkamp uit het predikambt ontzette. En door dat besluit en die daad van den Kerkeraad van Almelo rechtmatig te verklaren heeft de Classis Almelo die onderteekening van den Kerkeraad van Almelo nog onderstreept.

Het is toch eigenlijk ontroerend.

Nu zal Ds H. Meulink ook wel het opschrift boven mijn artikel beter verstaan, alsook mijn schrijven: „En zoo zijn onze Gereformeerde Kerken met dit besluit van dezen Kerkeraad en met deze uitspraak van deze Classis in 1937 helaas, weer aangekomen bij wat vóór eene eeuw in de Hervormde Kerk aangeleiding gaf tot de Afscheiding van 1834, n.l. bij menschelek gebod om niet door Gods Woord voorgeschreven gezangen te zingen op straffe van bij nalating van dat zingen onwaardig en ongeschikt verklaard te worden om ambtsdrager in 's Heeren gemeente te zijn.“

Kerkeraad van Almelo en Classis Almelo hadden door dit afzettingsvonnis over Ds A. Brummelkamp a.h.w. eene dikke streep moeten halen. En nu stellen zij zich aan den kant van het Provinciaal Kerkbestuur van Gelderland tegen Ds A. Brummelkamp.

Ds H. Meulink spreekt ten aanzien van mijn artikel van „onrust wekken of vermeerderen“. Hij moet evenwel bedenken, dat in den loop der eeuwen steeds degenen, die tegen verkeerde besluiten en daden opkwamen, verstoorders van de orde en onrustverwekkers genoemd zijn; Elia, de Apostelen, de Reformators, Bilderdijk, Da Costa, de mannen der Scheiding van 1834, Dr A. Kuyper Sr. e.v.a.

Schrijft Ds H. Meulink inzake het woord der Synode omtrent het zingen van gezangen als een middelmatig ding: „Dat heeft de Synode gezegd tegen die bezwaarde broeders“, dan moet de vraag gedaan worden, wat hij daarmee bedoelt.

Wil hij daarmee zeggen, dat de Synode met dat spreken over „middelmatige dingen“ bedoelde uit te spreken: het zingen dier gezangen is in zichzelf, en voor de voorstanders en voor mij als Synode, geen middelmatig ding, doch eene zaak van geloof aan heilige verplichting. Doch gij, bezwaardens, moet het maar als een middelmatig ding beschouwen, en daarom doen wat wij u aanbevelen, en die gezangen zingen, ondanks uwe bezwaren.

Zoo ja, dan zou dit er eigenlijk op neerkomen, dat indertijd de heidensche en roomsche en synodale vervolgers tegen hunne slachtoffers hadden gezegd: dat Goddelijk vereeren van keizers, en dat gehoorzamen aan den Paus, en dat buigen voor de Synodale hiërarchie, is in zichzelf geen middelmatig ding, en wij beschouwen dat ook niet zoo, maar als eene zaak van heiligen plicht. Doch gij, die daartegen bezwaar hebt, moet het maar als een middelmatig ding beschouwen, en dus doen wat wij u bevelen, op straffe van verlies van uw leven, of van uwe vrijheid, of van uw ambt.

Wonderlijke redeneeringen toch soms.

En evenzoo die ten aanzien van Art. 31 K.O.

Waar zou het ook in ons kerkelijk leven heengaan, wanneer voortaan als ambtsdragers, en als afgevaardigden naar Classen en Synodes, geweerd zouden worden allen, die in daad of woord, door courrantartikel of boek of anderszins, eenig besluit van Kerkeraad, Classis, Synode, hebben afgekeurd. Verschillende prae-adviseurs zouden dan ook niet meer op Synodes mogen verschijnen. De herziening van verkeerde besluiten zou dan ook allicht uitgesloten kunnen worden.

S. Greijdanus.

Iets over de methode van de vierde brochure van Prof. Hepp.

De vierde brochure van Prof. Hepp is verschenen.

Ze handelt over „de algemeene genade“.

In deze brochure wordt eerst bestreden de opvatting te dezer zake van één onzer meest bekende predikanten, terwijl daarna positie gekozen wordt tegen de opinie inzake dit onderwerp van één onzer meest bekende professoren.

Aan het einde van z'n geschrift zegt Prof. Hepp: „Zij (d.i. deze brochure, S.) ademt het vertrouwen, dat men de argumenten, hier tegen de critische gevoelens ingebracht, nauwkeurig zal bestudeeren, biddend overwegen, opdat dit tot de zoo vurig gehoopte correctie zal leiden. Zij wil overtuigen. Meer niet“. Welnu, wij hebben haar nauwkeurig bestudeerd en zijn tot de slotsom gekomen, dat zij niet overtuigen kan, niet alleen niet op ondergeschikte punten, maar ook en vooral niet op die punten, die in dit geschrift cardinaal zijn. Op zichzelf is dit zoo erg niet, dat de één, die tegen den ander in oppositie is, in overredingskracht te kort schiet, wij de argumenten bij nauwkeurige overweging niet steekhoudend blijken. Maar het wordt wel ernstig, wanneer de één z'n oppositie begint onder den uitroep voor heel het volk, dat z'n opponent in flagranten strijd is met Schrift en belijdenis. Wie dit voor het forum van de publieke opinie zal gaan aantoonen, moet wel heel sterke en voor een ieder doorzichtige argumenten hebben; en wanneer het blijkt, dat z'n argumenten bij eerlijke toetsing geen steek kunnen houden, dan mag hem dit als een ernstig gebrek worden aangerekend.

Zoo is het m.i. helaas met deze brochure gesteld, die in dit opzicht met de vorige op één lijn staat.

Ik wil dit nader adstrueeren door de methode, die Prof. Hepp volgde, voor onze lezers onder de loupe te nemen.

Bedoelde methode vertoont m. i. twee jammerlijke gebreken. Zij is n.l. caricaturistisch en aprioristisch.

I. Wanneer ik zal trachten aan te toonen, dat de methode van Prof. Hepp caricaturistisch is, d. w. z. dat hij van de meening van de door hem bestredenen een caricatuur-teekening geeft, dan bedoel ik geenszins, dat hij zulks opzettelijk zou doen; integendeel, ik ben ervan overtuigd, dat hij onopzettelijk en ongemerkt gedachten-sprongen en verkeerde gevolgtrekkingen maakt, waardoor aan de opvattingen van z'n tegenstanders onrecht wordt gedaan.

a. Op blz. 22 geeft Prof. Hepp het volgende citaat van den door hem bestreden predikant, dien we gemakshalve A. zullen noemen. A. had geschreven: „Is deze algemeene goedheid een voortzetting, zij het in beperkte mate, van het oorspronkelijke welbehagen, dat God eens tot Zijn heilige schepping deed uitgaan, of is ze een uitlooper van die genadige liefde, waarmee God Zich om Christus' wil weer wendde tot de in zonde gevallen wereld? Anders gezegd luidt die vraag zoo: Heeft God op het oogenblik, dat de wereld in zonde viel, Zijn volkomen vloek, dien Hij gedreigd had, tijdelijk opgeschort, en heeft Hij door een zekere gunst, die Hij haar niettegenstaande de zonde bleef schenken, den loop van de zonde in aller leven tijdelijk gestuit, of was op het oogenblik van den zondeval de wereld voor God volkomen wege verloren in schuld, en heeft Hij Zich in vrije genade weer gewend tot die verloren wereld, en door Zijn nieuwe eeuwige gunst in Christus niet slechts de Zijnen willen redden, maar ook een tegenstroom geven in aller leven en daardoor de macht der zonde in aller leven tijdelijk teruggedrongen?“ (Spatiëring van Prof. H.)

In deze alternatieven door A. gesteld, kiest A. voor het tweede lid, d. w. z. dat Gods algemeene goedheid geen voortzetting is van het oorspronkelijk welbehagen, dat God eenmaal tot Zijn schepping deed uitgaan, maar een uitlooper van de genadige liefde, waarmee God Zich om Christus' wil weer keert tot de gevallen wereld.

Wanneer nu Prof. H. uit dezen stand van zaken zijn conclusie trekt, zegt hij: „Hieruit volgt derhalve, dat in wat de Gereformeerde theologie de algemeene genade heette, niets meer van de oorspronkelijke schepping aanwezig is“. (Blz. 23, spatiëring van Prof. H.)

Ieder, die nauwkeurig toeziet, ontdekt hierin de gedachtenverschuiving. A. zegt: de algemeene goedheid is GEEN VOORTZETTING VAN HET OORSPRONKELIJK WELBEHAGEN VAN GOD IN ZIJN SCHEPPING. Prof. H. zegt: de algemeene genade is GEEN VOORTZETTING VAN DE SCHEPPING.

Dezelfde logische fout komt terug op blz. 36, waar Prof. H. weer concludeert: „in wat de Geref. theologie tot nog toe de algemeene genade of gemeene gratie noemde zet zich de oorspronkelijke schepping niet voort“. (Spatiëring van mij. S.) We zouden kunnen vragen, of dan Gods welbehagen IN Zijn schepping een deel van de schepping is.

Prof. Hepp begint dan met Calvijn, belijdenis en

Schrift gevallen oorspronkelijk, hoe troffen is b. A. v. nistisc. dat de o. machtig, en verho. c o n s e heden re. het stand. delijk, da. regeren. gratie va. van de. Prof. H. het rege. Prof. H. critiek (n. z'n teg. dat de o. tig". (B. dachtens. ie. dat a. Gods gun. het twee. eerste li. c. Proke. de pa. t w e e - z i j d é é n - z i j d. van God. door Pro. verbond. hield he. tot in e. door zij. alleen st. HET VI. WORDE. was juis. bindt Zic. God, bei. steeds be. GANSCH. en den m. 73).

d. B. s.

hijven é.

dat gave.

elke gave.

Prof. He.

hij zegt:

maakt te.

ben, wa.

wordt op.

(Blz. 75.

worden,

drukking.

is het ee.

zegt: in

e. B.

met de

Gods. Pra.

aan het

kracht

e e n k

tiëring

B. dit zo.

zelfde ge.

is er in.

God niet

wat zij v.

verde

eeren. S.

mer bew.

waard is.

kloppen

Een

volgt, K.

tuigen, n.

Over h.

's-Gr.